

2.6.6 מעורבות בהליכים בפני בית המשפט לנוער

בני נוער (בני 14 עד 17) הם בעלי אחריות פלילית וחל עליהם הדין הפלילי לנוער; אותו הדין יחול גם על מבוגרים צעירים (בני 18 עד 20), במידה ורמתם ההתפתחותית או מעשיהם אופייניים לבני נוער.

תפקידיהם של שירותי הסיוע המשפטי/הרווחה לנוער בהליכים פליליים מוסדרים בספר החוקים הסוציאלי השמיני (SGB VIII) ובחוק בתי המשפט לנוער (JGG):

סעיף 52 ב-SGB VIII

- מעורבות בהליך פלילי לפי סעיפים 38 ו-50 פסקה 2 ב-JGG.
- מתן הדרכה וסיוע לבני הנוער/המבוגרים הצעירים במסגרת ההליך.
- מתן שירותי סיוע לנוער העשויים להביא לביטול הצורך בהעמדה לדין פלילי או לסגירת התיק.

סעיפים 38 ו-50 ב-JGG

- מסירת מידע רלוונטי בהליכים הנדונים בבית המשפט לנוער, במיוחד בעניינים הנוגעים לאישיות של הנאשם הצעיר ולרקע הסוציאלי לחיי.
- השתתפות ודיווח בהליך המשפטי הראשי.
- פיקוח על העמידה בהוראות ובתנאים.

2.6.6 מעורבות בהליכים בפני בית המשפט לענייני נוער

לפי סעיף 52 בספר החוקים הסוציאלי השמיני (SGB VIII), לשכת הרוחה לנוער תהיה מעורבת בהליכים לפי חוק בתי המשפט לנוער (Jugendgerichtsgesetz) המתנהלים נגד בני נוער (בני 14 עד 17) או מבוגרים צעירים (שהיו בני 18 עד 21 בעת ביצוע העבירה). שירותי הסיוע המשפטי לנוער או שירותי הסיוע לנוער בהליכים פליליים נכנסים לתמונה כאשר המשטרה מודיעה ללשכת הסעד לנוער כי היא חושדת בנער או מבוגר צעיר בביצוע עבירה פלילית ופנתחת בהליכים פליליים נגדו. שירותי הסיוע ידריס את בני הנוער או המבוגרים הצעירים שעברו עבירה פלילית לאורך כל ההליך הפלילי לנוער.

בעוד שטווח תפקידיהם של שירותי הסיוע המשפטי לנוער והסיוע לנוער בהליכים פליליים אינו שונה באופן מהותי מתפקידיהם של שירותי הרוחה לילדים ונוער (סעיף 1 בספר החוקים הסוציאלי השמיני), יש להם זכויות וחובות נוספות על פי חוק בתי המשפט לנוער. ראשית, שירותי הסיוע המשפטי לנוער ושירותי הסיוע לנוער בהליכים פליליים תומכים באנשם הצעיר במתן סיוע לצרכי החינוכיים על פי חקיקת שירותי הרוחה הנוער. שירותי הסיוע מודאים, בין היתר, האם האפשרות של מתן תמיכה חינוכית לצעיר מטעם שירותי הרוחה עשויה להביא לביטול הצורך בהעמדה לדין או לסגירת התיק. המעורבות של שירותי הסיוע מבטיחה שהיבטים סוציו-פדגוגיים יילקחו בחשבון במסגרת ההליכים בבתי משפט לנוער. שנית, שירותי הסיוע המשפטי לנוער ושירותי הסיוע לנוער בהליכים פליליים פועלים גם מטעם בית המשפט לנוער ומסייעים "לרשויות המעורבות בחקר אישיותו, התפתחותו וסביבתו המשפחתית, חברתית וכלכלית של הצעיר" (סעיף 38 ב' 2 בחוק בתי המשפט לנוער). שירותי הסיוע משתתפים בהליך המשפטי הראשי המתנהל נגד הנאשם הצעיר ומדווחים לבית המשפט על אישיותו ונסיבותיו. אם ההליך מסתיים בהרשעה, שירותי הסיוע מפקחים על כך שהצעיר שהורשע ממלא אחר ההוראות והתנאים (סעיף 38 ה' 1 בחוק בתי המשפט לנוער, "סמכות הפיקוח"). שירותי הסיוע לנוער בהליכים פליליים אחראי לודא שעומדת בפני הצעיר שהורשע תשתית הולמת של שירותים אמבולטוריים במקום (למשל, הוראות לגבי הדרכתו, ליווי סוציו-פדגוגי בעבודה, קורסים למומנויות חברתיות). שירותי הסיוע מאפשרים באופן חלקי גם תמיכה לילדים הנמצאים בגיל האחריות הפלילית (מתחת לגיל 14) ולהוריהם.

התחולה הכפולה של שתי מערכות חקיקה – ספר החוקים הסוציאלי השמיני וחוק בתי המשפט לנוער – יוצרת לעיתים "מתח" מסוים עקב ההיגיון השונה העומד בבסיסם של כל אחד מהתחומים המשפטיים. המשפט הפלילי לנוער מתמקד בעבירות פליליות שבצוען (לכאורה), בעוד שמטרתו של ההליך המשפטי היא שיפוט "האמת" לבני האירוע ומניעת עבירות פליליות נוספות ("מניעת עבירות חוזרות"). מנגד, די הרוחה לילדים ונוער מתמקדים בצרכים החינוכיים, בקידום ובתמיכה. לצעירים בהתאם לצרכיהם האישיים. "אי-התאמה" זו בין העבודה הסוציאלית למערכת המשפט (הפלילית) באה לידי ביטוי גם במונחים השונים הנמצאים בשימוש בעבודה הסוציו-פדגוגית בתחום. בעוד שלמונח השמיני "שירותי סיוע משפטי לנוער" יש סממנים שיפוטיים ברורים, המונח "שירותי סיוע לנוער בהליכים פליליים" מעיד על זיקה למערך שירותי הרוחה לילדים ונוער. הן שירותי הסיוע המשפטי לנוער והן שירותי הסיוע לנוער בהליכים פליליים אינם כפופים להנחיות של בית המשפט. כמו כן, הם אינם חייבים בדיווח במסגרת החקירה של עבירות פליליות כלשהן.

בפועל, הדרך בה מאורגנים השירותים הללו שונה מאוד ממקום למקום. רוב לשכות הרוחה לנוער ממלאות את תפקידיהן בעצמן; רק לעיתים נדירות הן מאצלות סמכויות, באופן מלא או חלקי, על גופים עצמאיים. מנגד, שירותי הסיוע המשפטי לנוער ושירותי הסיוע לנוער בהליכים פליליים פועלים בתור יחידה ארגונית עצמאית בתוך לשכות הרוחה לנוער, או כחלק מהשירות הסוציאלי הכללי. בהתאם לגודל וזמינות הצוות של הרשות המקומית ולשכת הרוחה לנוער שבתחומה, העבודה עשויה להתבצע על ידי צוותים גדולים או במסגרת "מחלקה של איש אחד".

לקריאה נוספת